
Advies

De hervorming van het beheer van de onbevaarbare waterlopen

Advies bij het lopende proces van de hervorming van het beheer van de onbevaarbare waterlopen

---

Datum van goedkeuring 15/07/2024

Volgnummer 2024|016

Coördinator + e-mailadres Wim Van Gils, wim.van.gils@minaraad.be

---

Inhoudstafel

Inhoudstafel	2
Krachlijnen.....	3
Procesbeschrijving.....	4
Advies	5
1 Aanleiding	5
2 Probleemstelling.....	6
3 Aanbevelingen	7
3.1 Aanbevelingen over het proces.....	7
3.2 Doel en reikwijdte van het waterschap.....	8
3.3 <i>Good Governance</i> in het waterschap: efficiënt, effectief, vertrouwd en betrokken	8
3.4 De middelen voor het waterschap	10
3.5 De samenwerking tussen het waterschap en andere actoren en beleidsvelden.	11
Bibliografie	14

Krachlijnen

In dit advies richt de Minaraad aanbevelingen tot de aankomende Vlaamse Regering over het proces van de hervorming van het beheer van de onbevaarbare waterlopen. De Minaraad vindt het essentieel dat de Vlaamse Regering knopen doorhakt, en wil de bekommernissen vanuit het Vlaamse middenveld in het debat brengen.

De hervorming is urgent, omdat de huidige versnippering zorgt voor inefficiëntie en de klimaatverandering snel ingrijpen noodzakelijk maakt. Daarbij gaat het niet alleen over de herschikking van de huidige waterloopbeheerders, maar moet er ook bijgestuurd worden in de bredere *governance* van het waterbeleid.

De Minaraad benadrukt dat de structuur van de nieuwe organisatie(s) moet volgen uit de taakstelling: vorm volgt functie. De waterzekerheidsdoelen moeten doorwerken in de planvorming, prioritering en financiering van de waterschappen. Daarom is een hydrografische afbakening van de waterschappen nodig. Het denkkader evolueert van “waterloopbeheer” naar “watersysteembeheer”; de relatie met het hemelwater- en grondwaterbeheer moet dus verduidelijkt worden.

De OESO principes van “good water *governance*” dienen operationeel te worden gemaakt, met garanties voor de effectiviteit (sturen op doelen, capteren van lokale noden), de efficiëntie (betere prioritering, controle, voorwaardelijke financiering) en meer vertrouwen en betrokkenheid (garanties voor transparantie, democratische controle en betrokkenheid van *stakeholders*).

Het waterschap heeft nood aan een structurele financiering over regeerperiodes heen. De Raad vraagt om doorheen het hervormingsproces de ervaring op het terrein te behouden, en het kennisbeleid te verbeteren, bij voorbeeld door een doorgedreven bundeling van de capaciteit.

Er is nood een meer geïntegreerde aanpak van de verschillende uitdagingen in de open ruimte. In de samenwerking tussen het waterschap en andere actoren en beleidsvelden ziet de Minaraad drie taakstellingen : een sterke beleidsdomeinoverschrijdende afstemming; een regie en opvolging voor uitvoering van de doelen, en een sterkere geïntegreerde, gebiedsgerichte werking, met een “ontkokering” van de planning, financiering en uitvoering. De wil tot samenwerking tussen beleidsvelden en actoren is cruciaal voor deze opgaven, en de Minaraad vraagt dan ook uitdrukkelijk om de *governance* op dit vlak in samenwerking met de betrokken actoren vorm te geven.

Procesbeschrijving

Datum adviesvraag	nvt
Naam adviesvrager + functie	nvt
Rechtsgrond van de adviesvraag	DABM, Art. 11.2.1., §1, 2°
Adviestermijn	nvt
Samenwerking	nvt
Overlegcommissie	Werkgroep Water
Vergaderingen: soort + datum	Werkgroep Water op 16 april, 22 mei, 27 juni en 2 juli 2024

Dit advies kwam tot stand als een eigen initiatief van de Mineraad, op vraag van de werkgroep Water, en in de context die geschetst wordt in de eerste twee paragrafen van de adviestekst.

De Werkgroep Water vergaderde over het onderwerp op 16 april, 22 mei, 27 juni en 2 juli 2024. Het advies werd in een schriftelijke procedure door de Mineraad goedgekeurd.

In de tekst komen veel ideeën en aandachtspunten aan bod die ook elders zijn geformuleerd, in het bijzonder in het experten rapport “Weerbaar Waterland”¹ en in het CIW memorandum². Omwille van de leesbaarheid is ervoor geopteerd om niet alle punten van overeenkomst verder in het advies te expliciteren.

---

¹ Ovink et al (2022)

² CIW (2024)

Advies

1 Aanleiding

- [1] **Dit advies richt zich tot de aankomende Vlaamse Regering.** Met onderstaand advies op eigen initiatief richt de Minaraad zich tot de besluitvormers die betrokken zijn in de vorming van een volgende Vlaamse Regering. Dat is uitzonderlijk maar volgens de Raad ook nodig, gezien de stand van zaken van de discussies over het beheer van de onbevaarbare waterlopen.
- [2] **Nood aan maatschappelijke betrokkenheid in voorbereidend proces.** De discussie over het beheer van de onbevaarbare waterlopen loopt al geruime tijd³, maar kreeg een nieuwe impuls op 7 juli 2023, toen de Vlaamse Regering de “conceptnota beheer onbevaarbare waterlopen”⁴ goedkeurde. In december 2023 duidde de Vlaamse Regering de Gouverneurs Carina Van Cauter en Cathy Berx aan als transitimanagers voor de hervorming van het beheer van de onbevaarbare waterlopen in Vlaanderen⁵. De Minaraad schreef op 17 januari 2024 een brief naar beide gouverneurs, om aan te dringen op voldoende maatschappelijke betrokkenheid bij dit proces, en bood hiervoor ook meteen zijn diensten aan. In het voorbereidend proces bleek tot op heden geen ruimte voor maatschappelijke inbreng. Op het moment van schrijven zijn de onderhandelingen die moeten leiden tot een nieuw Vlaams Regeerakkoord lopende. De Minaraad dringt erop aan dat het regeerakkoord knopen doorhakt over dit dossier, en wil met dit advies verzekeren dat hierbij de bekommernissen vanuit het Vlaamse middenveld in overweging worden genomen.
- [3] **De term “waterschap”.** Dit advies gebruikt de term “waterschap” als naam voor de toekomstige waterbeheerder(s), zonder daarmee een inhoudelijke voorafname te willen doen op de precieze organisatievorm of *governance* ervan.

---

³ Zie de adviezen in de bibliografie, die (slechts) teruggaan tot 2002

⁴ VR 2023 0707 MED.0231/1QUATER

⁵ VR 2023 2212 MED.0438/1BIS

2 Probleemstelling

- [4] **Versnippering zorgt voor inefficiëntie.** Vandaag telt Vlaanderen 112 beheerders van onbevaarbare waterlopen: 50 gemeenten, 56 polders en wateringen, 5 provincies en de VMM. Deze versnippering zorgt ervoor dat waterbeheerders een werkingsgebied hebben dat slechts een deel van het afstroomgebied omvat. Daardoor is veel overleg nodig tussen en met waterbeheerders om de nodige maatregelen op elkaar af te stemmen. Door de beperkte schaalgrootte, missen veel waterbeheerders ook capaciteit aan mensen en middelen om specifieke kennis te vergaren of bepaalde taken kwalitatief in te vullen⁶. Tussen de verschillende waterbeheerders bestaan ook grote verschillen inzake (bestuurs)cultuur en aandacht voor de verschillende maatschappelijke belangen.
- [5] **De klimaatverandering maakt snel ingrijpen noodzakelijk.** De snel groeiende problemen die de klimaatverandering veroorzaakt (droogte, overstromingen) raken de gehele maatschappij. Een meer efficiënte en effectieve organisatie van het beheer van de watersystemen is essentieel om hierop een adequaat antwoord te kunnen bieden.
- [6] **Afstemming met de waterzekerheidsdoelen is noodzakelijk.** In het advies “Weerbaar Waterland”, is de eerste aanbeveling om waterzekerheidsdoelstellingen op te maken⁷. Die doelen zijn volop in voorbereiding, en vormen volgens de Minaraad een cruciale bouwsteen bij het uitwerken van de *governance* rond de waterschappen.
- [7] **Van waterloopbeheer naar watersysteembeheer.** Om de doelstellingen in het waterbeleid te bereiken, is het noodzakelijk de blik van het waterlopenbeheer naar het watersysteembeheer te verruimen. Het waterbeleid is inhoudelijk al verbreed (met aandacht voor ontharding, infiltratie, drainage, blauwgroene infrastructuur, ..) en er kwamen nieuwe plannen en structuren (hemelwater- en droogtebeheerplannen, peilbesluiten, projectoproepen ...).
- De samenhang tussen al die plannen, programma’s en structuren is echter zoek, en hier moet de voorliggende oefening dus op ingrijpen. Het waterloopbeheer moet evolueren naar een watersysteembeheer, en het bestaande, al te vaak nog lineaire denken, dient verbreed te worden tot het hele landschap. In die verbreding zijn de waterbeheerders een belangrijke, maar niet de enige schakel, en is een betere samenwerking met de landgebruikers noodzakelijk.
- [8] **De grensoverschrijdende afstemming moet sterker.** Waterbeheer stopt niet aan administratieve grenzen; het is de afgelopen jaren herhaaldelijk duidelijk geworden dat de afstemming met het waterbeleid in de buurlanden en -regio’s te zwak is, en dus versterkt moet worden.
- [9] **Naar een geïntegreerde aanpak van de verschillende uitdagingen in de open ruimte.** Naast de uitdagingen inzake waterkwaliteit en waterzekerheid, zijn er nog opgaven voor

---

⁶ MINARAAD, SERV en SALV (2023-a)

⁷ Waterzekerheidsdoelen handelen over overstromingen én waterbeschikbaarheid. De term werd gemunt in het rapport “Weerbaar Waterland”, de doelen worden momenteel voorbereid via studiewerk.

het buitengebied in Vlaanderen. Het gaat dan over doelstellingen inzake biodiversiteit, stikstof, ruimtelijke ordening, energietransitie, voedselvoorziening, klimaatadaptatie, ... Die opgaven kunnen alleen in samenhang opgelost geraken, de koppelkansen liggen voor de hand, maar de planning, financiering en uitvoering moet veel sterker dan nu “ontkokerd” worden.

- [10] **De governance van het integraal waterbeheer dient herijkt.** Een reorganisatie van de waterbeheerders raakt dus niet enkel de interne organisatie van het waterbeheer, maar impliceert dan ook veranderingen aan de structuren van het waterbeleid, en de manier waarop de integratie met andere beleidsdomeinen vorm krijgt (zie verder).
- [11] **Daarbij is een versterking van de gebiedsgerichte aanpak nodig.** De Raad heeft eerder aangedrongen op een sterkere focus op de gebiedsgerichte werking in het integraal waterbeleid⁸. Die aanpak kan zich, zoals hierboven gesteld, niet enkel op de waterproblematiek richten, er zijn in dezelfde gebieden ook opgaven voor landbouw, natuur, bodem, klimaat, ... waarvoor het zoeken naar oplossingen in samenhang nodig is.

3 Aanbevelingen

3.1 Aanbevelingen over het proces

- [12] **Snel beslissen is noodzakelijk.** De Minaraad wil vooreerst de urgentie van de hervorming benadrukken. De Raad vindt dat het essentieel is dat de Vlaamse Regering knopen doorhakt, zodat het wetgevende werk en het effectieve transitieproces kan starten. Dit is niet alleen nodig om de beoogde maatschappelijke verbetering inzake efficiëntie en effectiviteit te realiseren, het is ook van belang om duidelijkheid te brengen voor alle betrokken organisaties en hun medewerkers. De Minaraad sluit zich dan ook aan bij de aanbeveling van de CIW⁹ om het waterlopenbeheer efficiënter aan te pakken en daarvoor de nodige wetgevende initiatieven te nemen.
- [13] **Betrek het middenveld structureel bij het proces.** In het afgelopen jaar werden de actoren niet gehoord bij de voorbereiding van de hervorming van de waterbeheerders. De Minaraad vraagt om structureel en tijdig bij deze en volgende processen te worden betrokken: de organisaties in de Raad vertegenwoordigen immers niet alleen de belangrijkste “klanten” van het waterbeleid – ze zijn tegelijk ook de belangrijkste financiers ervan.
- [14] **Vorm volgt functie.** De Minaraad benadrukt dat de structuur van de nieuwe organisatie(s) moet volgen uit de taakstelling die ze moet(en) vervullen, en dat dit principe voorrang moet krijgen over bezorgdheden over het behoud van bestaande structuren. De afgelopen droogteperiodes en overstromingen hebben duidelijk gemaakt dat het watersysteembeheer een essentiële maatschappelijke taak is, van wezenlijk belang voor het bereiken van sociale, economische en ecologische doelstellingen. De nieuwe

---

⁸ MINARAAD, SALV en SERV (2019), hoofdstuk 5.7

⁹ CIW (2024), p 11

structuren behoren daarom eerst en vooral “*fit for purpose*” te zijn, en de waterschappen dienen de opdracht, het mandaat en de capaciteiten te hebben om deze uitdagingen tot een goed einde te brengen.

3.2 Doel en reikwijdte van het waterschap

- [15] **Veranker en gebruik waterzekerheidsdoelen.** De Miniraad heeft reeds eerder aanbevelingen gedaan om te komen tot waterkwantiteitsdoelstellingen. De Raad vraagt dan ook om de waterzekerheidsdoelen verder te ontwikkelen, én om ze beleidsmatig te verankeren, zodat ze richting kunnen geven aan het werk van de waterschappen. Meer concreet dienen ze, zoals voorgesteld door de CIW, door te werken in de planvorming, prioritering en financiering van de maatregelen¹⁰.
- [16] **Een hydrografische afbakening is nodig.** De link met de waterzekerheidsdoelen en de doelen uit de Kaderrichtlijn water, leidt tot de noodzaak om het werkingsgebied van een waterschap vorm te geven als **hydrografisch logische gehelen** (deelbekkens of verschillende deelbekkens binnen één bekken). De watersystemen zelf functioneren immers op die schaal, en dus moeten beslissingen over de meest effectieve en efficiënte combinatie van maatregelen om de doelen te bereiken, ook op die schaal genomen worden. Dit moet onder andere verzekeren dat er geen afwenteling is van de lasten naar de stroomafwaartse gebieden. Zie ook [8].
- [17] **Verduidelijk de relatie met het beheer van het ondiep grondwater.** Het systeemdenken impliceert volgens de Raad ook dat de relatie moet verduidelijkt worden tussen de waterschappen en het beheer van het ondiep grondwater. Beiden zijn immers nauw aan elkaar verbonden, zeker als het gaat over de waterbevoorrading.
- [18] **Verduidelijk de relatie met het hemelwaterbeheer.** De Raad heeft eerder gesteld dat het hemelwaterbeheer op dit moment onvolledig beleidsmatig is uitgewerkt, en gevraagd om een grondigere denkoefening nodig over de structurele versterking en verankering van het hemelwaterbeheer¹¹. De relatie tussen de verschillende doelen en planfiguren moet uitgeklaard worden, en het is nodig om de verhouding tussen de gemeenten, de rioolbeheerders en de waterschappen helder te definiëren.

3.3 Good Governance in het waterschap: efficiënt, effectief, vertrouwd en betrokken

- [19] **Maak de OESO principes operationeel.** De OESO heeft breed gedragen uitgangspunten gedefinieerd, die vorm geven aan wat “goed waterbeleid” concreet inhoudt¹². Het kader bevat drie pijlers (effectiviteit, efficiëntie en “vertrouwen en betrokkenheid”) en is uitgewerkt in twaalf principes. De Raad vraagt om een systematische screening van die principes en vooral, om de operationalisering ervan in concrete mechanismen. Elders in dit advies gaat de Raad in op een aantal van die principes, zoals schaalniveau en

---

¹⁰ CIW (2024), p. 9

¹¹ MINARAAD en SERV (2023) §22

¹² OESO (2011) Naar deze principes wordt onder andere verwezen in de regeringsnota en in het rapport “Weerbaar Waterland.”

financiering. Hieronder gaat de Raad verder in op enkele aspecten inzake effectiviteit, efficiëntie en “vertrouwen en betrokkenheid”.

[20] **Effectiviteit: sturen op doelen.** De Raad vindt het essentieel dat de waterschappen doelgericht zijn, en dus hun werking organiseren in functie van het bereiken van de doorwerking van de doelstellingen in het waterbeleid¹³. Het gaat daarbij om de waterzekerheidsdoelen, maar ook over de ecologische doelen uit de KRW. De raad verwijst daarbij onder andere naar de aanpak die is ontwikkeld in het waterzuiveringsbeleid, waar Aquafin en de rioolbeheerders programma’s dienen op te maken om de reductiedoelstellingen te behalen¹⁴.

[21] **Effectiviteit: capteer de lokale noden.** Tegelijk moeten de waterschappen in staat zijn om *bottom up* de lokale noden te capteren, en er adequate en effectieve antwoorden op te formuleren. Dit impliceert dat er institutionele kaders en organisatiestructuren moeten zijn om die te identificeren, en vooral het opzetten van mechanismen om lokale overheden en gebruikers zelf obstakels te laten vaststellen en wegnemen die de toegang tot waterdiensten en -voorraden van goede kwaliteit belemmeren¹⁵. Een eerste praktisch voorbeeld is het opzetten van een “loket” of aanspreekpunt voor gebruikers en aangelanden.

[22] **Sterke *incentives* nodig voor efficiëntie.** De Minaraad heeft in het advies over de derde stroomgebiedbeheerplannen gewezen op de gebrekkige afstemming van de maatregelen inzake overstromingsbeleid en het gebrek aan efficiëntie dat eruit volgt. De Raad vroeg daarom om een bijkomende screening van de gebiedsgerichte maatregelen, en om de eventuele Vlaamse (co)financiering van deze maatregelen daarvan afhankelijk te maken.¹⁶ Daarnaast vroeg de Raad ook meer focus op bronmaatregelen, een afweging van “grijze” maatregelen tegen “groene infrastructuur”, en inspanningen om meer in te zetten op win-wins binnen het waterbeleid (hydromorfologisch herstel) en daarbuiten (natuur- of landbouwbeleid).

De Raad vraagt om in de nieuwe structuren sterke garanties in te bouwen voor een betere kostenefficiëntie. Dat kan door in te zetten op betere onderbouwingen en keuzes in het maatregelenpakket, door een vorm van controle op de doelgerichtheid van het investeringsprogramma, maar ook door voorwaarden te koppelen aan de financiering van de waterschappen.

[23] **Veranker transparantie in de bestuurscultuur van de waterschappen.** Om het vertrouwen in de waterschappen van in het begin te maximaliseren, vraagt de Minaraad om sterke garanties in te bouwen voor een transparante bestuurscultuur in de waterschappen. Transparantie in de budgettering en administratieve verantwoording kan verzekerd worden door wettelijke en institutionele kaders die duidelijke

---

¹³ MINARAAD, SERV en SALV (2021), hoofdstuk 13 Doorwerking van het plan

¹⁴ MINARAAD en SERV (2023)

¹⁵ OESO (2011), principe 10f en 11b

¹⁶ MINARAAD, SERV en SALV (2021), § 122 en 123

verantwoordings- en controlemechanismen bevatten, maar ook via instrumenten zoals gedragscodes, en tenslotte door een onafhankelijk toezicht.¹⁷

[24] **Democratische controle.** De Minaraad meent dat de waterschappen moeten onderworpen zijn aan een effectieve democratische controle. Voor de Raad impliceert dit dat er één politieke verantwoordelijke is voor een waterschap, en dat democratisch verkozen vertegenwoordigers van de bevolking deze kunnen controleren.

[25] **Een betere betrokkenheid van de stakeholders:** De betrokkenheid van de *stakeholders* bij het waterbeleid gebeurt vandaag op drie niveaus. Op Vlaams niveau adviseren de strategische adviesraden over het beleid. Op bekkenniveau zijn de bekkensraden betrokken bij de opmaak van de bekkenspecifieke delen van de stroomgebiedbeheerplannen. Op uitvoerend niveau zijn er dikwijls voorbereidende participatietrajecten bij concrete projecten, en zijn er vormen van co-creatie in de gebiedscoalities. Bij de hervorming van de waterschappen vraagt de Raad :

- Een **decretale verankering** van de participatie; met garanties voor betrokkenheid bij **strategische beslissingen**;
- een duidelijk **scheiding** van de **ambtelijke** en de **adviserende** instanties;
- verdere verbetering van de participatie en co-creatie in geïntegreerde, **gebiedsgerichte processen**;
- een verbetering van de **kwaliteit van de processen**¹⁸.

3.4 De middelen voor het waterschap

[26] **Nood aan een structurele financiering over regeerperiodes heen.** De Minaraad vraagt om de financiering voor het waterbeleid structureel te garanderen. Het gaat daarbij niet alleen over de werkingsmiddelen en investeringsmiddelen van de waterschappen, maar ook over de werking van de bekkens, de ondersteuning van de gebiedscoalities en de middelen voor de investeringen die uit die gebiedsgerichte werking naar voor komen. Daarom moet voorzien worden in een roadmap (of soortgelijk instrument), met voldoende focus op de nodige investeringen in infrastructuur (zowel “grijze” als “blauwgroene”) en met duidelijkheid over de wijze van financiering. (Vlaamse begroting, Europese middelen, waterfactuur, eigen investeringen ...) ¹⁹.

[27] **Behoud de ervaring.** Het is belangrijk om bij de hervorming de bestaande sterktes van de waterbeheerders maximaal te valoriseren. Dat impliceert dat erover gewaakt moet worden dat de bestaande ervaring en terreinkennis niet verloren gaat.

[28] **Verbeter het kennisbeleid.** Tegelijk moet de schaalvergroting aanleiding zijn om het kennisbeleid structureel te verbeteren. De Minaraad meent immers dat het waterbeleid sterker dan nu gebaseerd moet worden op actuele data en kennis, zowel over het

---

¹⁷ OESO (2011), principe 9

¹⁸ Zie de participatiecirkel in MINARAAD, SALV en SERV (2019)

¹⁹ MINARAAD, SERV en SALV (2023-b)

watersysteem, als over de gebruikers ervan, als over de drijvende krachten achter de veranderingen in het systeem, zoals de klimaatverandering. Het gaat om kennisnoden zoals het hebben van actuele waterbalansen, inzicht in gebruiksgegevens, inschattingen van noden, inzicht in de effecten van maatregelen, ... Een doorgedreven bundeling van de capaciteit op dit vlak is op zijn minst te overwegen.

3.5 De samenwerking tussen het waterschap en andere actoren en beleidsvelden.

3.5.1 Drie taakstellingen.

De Minaraad ziet op dit moment drie taakstellingen die te maken hebben met de samenwerking tussen waterloopbeheerders en andere actoren.

[29] **Er is nood aan een sterke beleidsdomeinoverschrijdende afstemming.** Zoals in de probleemstelling geduid, is de nood aan afstemming en samenwerking binnen en buiten het waterbeleid groot. Eerder ging de Raad uit van een benadering met **twee “assen” in het integraal waterbeleid**, waarvan de invulling moet gebeuren in de *governance*:

- een sectorale, beleidspecifieke as (beleid van bron tot monding);
- een beleidsdomeinoverschrijdende as (het verband met andere beleidsdomeinen zoals bv. landbouw en ruimtelijke ordening).

De waterschappen zullen zorgen voor een beter integratie van het waterbeheer van bron tot monding, en volgen dus de beleidsspecifieke benadering. Het is dan cruciaal om te beschikken over sterke mechanismen **om het waterbeleid af te stemmen met andere beleidssectoren**, met specifieke aandacht voor landbouw, natuur en ruimtelijke ordening²⁰.

Twee elementen kunnen deze benadering verdiepen, die beide zijn terug te voeren op elementen uit het rapport “Weerbaar Waterland”.

[30] **Garandeer de uitvoeringsregie voor en opvolging van de doelen.** De Minaraad steunt de vraag uit Weerbaar Waterland om een goede regie te voorzien voor de doorwerking van de waterzekerheidsdoelen in actieprogramma’s, en voor een systematische opvolging van de voortgang en het doelbereik van deze actieprogramma’s. De uitvoerders van die actieprogramma’s zijn niet alleen de waterschappen, maar ook gebiedscoalities. De Raad wijst er bovendien op dat er naast de waterzekerheidsdoelen ook de doelen uit de Kaderrichtlijn Water zijn, die een soortgelijke regie en opvolging nodig hebben.

[31] **Versterk de rol van lokale gebiedscoalities in de uitvoering.** Het is duidelijk dat er nood is aan een sterker lokaal engagement in de uitvoering. In Weerbaar Waterland vragen de experts daarom om een kader uit te werken om lokale gebiedscoalities projectoverschrijdend in staat te stellen een sleutelrol op te nemen in de opmaak en uitvoering van de lokale actieprogramma’s.

---

²⁰ MINARAAD (2011)

3.5.2 De huidige invulling van deze taken is onvolkomen

- [32] **De coördinatie is op dit moment een rol voor het bekken.** Het bekkenbestuur fungeert in de huidige context als “forum” voor het overleg tussen waterbeheerders, lokale besturen en de overige beleidsdomeinen. Het bekkensecretariaat heeft als decretale taak om gebiedsgericht en thematisch overleg te organiseren²¹; de bekkenraad fungeert als een regionale, maatschappelijke adviesraad. Omdat de werking niet overal even sterk is, heeft de Minaraad in het verleden gevraagd om de bekkens sterker te focussen op de gebiedsgerichte werking, om hun capaciteit te versterken en om de neutraliteit en onafhankelijkheid beter te verankeren, als een randvoorwaarde voor succesvolle procesvoering²².
- [33] **De regie voor de doelen is nog niet verankerd.** Er is momenteel geen functionele regie voor de uitvoering van de verschillende doelstellingen. Enkel in het waterzuiveringsbeleid is er een aansturing en opvolging voorzien.
- [34] **De gebiedsgerichte werking is dynamisch, maar te weinig duurzaam.** De gebiedsgerichte werking bestaat in de praktijk aan een veelheid van initiatieven, waarbij verschillende partijen fungeren als “trekker”, en ook de samenstelling van de groepen sterk varieert. Die diversiteit is een gevolg van de groei aan ad-hoc initiatieven, projectfinancieringen en programma’s²³. De “bottom up” dynamiek die zo is ontstaan is belangrijk voor het draagvlak én voor concrete realisaties. Tegelijk is er al veel langer duidelijk dat er aanzienlijke verbeterpunten zijn in het samenbrengen van doelen, de opvolging ervan, het opzetten van een structurele financiering en het verbeteren van het instrumentarium²⁴.

3.5.3 Ontwikkel de toekomstige taakverdeling in samenwerking

- [35] **De wil tot samenwerking is cruciaal voor deze opgaven.** Om de hierboven genoemde drie opgaven met succes in te vullen, is de wil tot samenwerking bij alle betrokken partijen wellicht de belangrijkste voorwaarde voor succes. De actoren die vertegenwoordigd zijn in de Raad, willen zich alvast uitdrukkelijk engageren om die samenwerking verder te verbeteren.
- [36] **Ontwikkel daarom ook de *governance* in samenwerking.** Het is volgens de Minaraad dan ook logisch, en zelfs essentieel, dat de *governance* over hoe er beter samengewerkt gaat worden, in samenwerking wordt opgezet. De Raad begrijpt dat vooral de waterbeheerders betrokken werden bij de voorbereiding van de rationalisering van het waterlopenbeheer in enge zin. De Raad dringt er echter op aan om én de “aanpalende” agentschappen en beleidsdomeinen, én de middenveldactoren te betrekken bij het

---

²¹ Waterwetboek, artikel Art. 1.5.3.3

²² MINARAAD, SERV EN SALV (2019)

²³ onder andere: Water-land-schap, Vlaanderen Breekt Uit, riviercontracten, strategische projecten, ...

²⁴ Cathy Berckx, (2021), [keynote op het Colloquium ter gelegenheid van 30 jaar Minaraad](#)

uittekenen van de toekomstige structuren en mechanismen, waar ze straks zelf een belangrijke rol in moeten spelen.

- [37] **Neutrale bekkens zijn een valabele, maar wellicht niet de enige oplossing.** Voortbouwend op voortgaande, meent de Minaraad dat het belangrijk is om de drie genoemde taken éénduidig toe te wijzen, zodat vermeden wordt dat ze “dubbel” zouden gebeuren. Vanuit de eerdere advisering is een doorgroei van de huidige bekkens naar een neutrale en onafhankelijke organisatie, gericht op coördinatie en opvolging van de maatregelen en projecten in functie van alle waterdoelstellingen, een valabele oplossing. Wellicht zijn er ook andere oplossingen die antwoorden bieden op de bovenstaande uitdagingen. Zoals eerder gesteld, meent de Raad dat die puzzel verder in overleg met alle betrokkenen moet gelegd worden.

Bibliografie

CIW (2024), *Memorandum 2024: Samen werken aan een gezond en robuust watersysteem.*

MINARAAD (2002), *Advies 2002/44 over het voorontwerp van decreet betreffende het integraal waterbeleid*

MINARAAD, SERV (2010) , *Advies 2010/04 over het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet integraal waterbeleid met het oog op de omzetting van de Europese overstromingsrichtlijn.*

MINARAAD (2011), *Advies 2011/40 over het witboek interne staatshervorming*

MINARAAD, SERV en SALV (2012), *Advies 2012/60 bij de hervorming van het decreet IWB*

MINARAAD, SALV en SERV (2015), *Advies 2015/024 over het Besluit beheerdoelstellingen voor oppervlaktewaterkwantiteit*

MINARAAD, SALV en SERV (2019), *Advies 019/009, over de derde waterbeleidsnota.*

MINARAAD, SERV en SALV (2021), *Advies 2021/007 over de derde stroomgebiedbeheerplannen.*

MINARAAD en SERV (2023), *Advies 2023/044 over het ontwerpbesluit invulling gemeentelijke saneringsverplichting.*

MINARAAD, SERV en SALV (2023-a), *Advies 2023/ 004 over het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering over het peilbeheer op onbevaarbare waterlopen en grachten*

MINARAAD, SERV en SALV (2023-b), *Advies 2023/21 – over het Blue Deal decreet: van programma naar structureel beleid*

OESO (2011), *OESO Principes voor Water Governance*

Ovink et al (2022), *Weerbaar waterland, Advies van het expertenpanel hoogwaterbeveiliging aan de Vlaamse Regering*